

1978|2

A szolgáltatások helyzete
Nógrádban

Mechanizmus
a Lehel Hűtőgépgyárban

Az öröklött nyelv ürügyén

Salgótarján szobrairól

Bencze József, Csanády
János, Tamás István,
Lelkes Miklós versei,
Gágyor Péter, Kelemen
Gábor, Laczkó Pál
prózai írásai

A palóckutatás
elvi és módszertani
problémáiról

VIII. Salgótarjáni
Tavaszi Tárlat

PALÓCFÖLD

Mögöttünk a költészet ünnepe, előttünk a könyv ünnepi heté — sorában az így tavasztájt évről évre emlékeztető ébresztő jeles napoknak, nemzeti sorsunk és társadalmi előrehaladásunk nevezetes fordulópontjainak. Munkás hétköznapijaink közepette megülve március 15, március 21, április 4, május 1. felelősségtudatot ébresztő, igazító és cselekedtető ünnepeit, megküzdött lehetőségeink jóvoltából és mai életünkben mindinkább természetes módon számítjuk a szellemet gazdagító-nemesítő megmérekezések neves alkalmai közé a könyv, a vers ünnepét is. S nem az aránytévésztés vétké fejeződik ki ebben a tényben, de éppen egyértelmű és látványos megnyilatko-

zása a szocializmust építő mai Magyarországon egyre szélesebb köröket érintően növekvő tudatosságnak és öntudatnak. Mondhatni: a felelősségben emelkedett ünnepi pillanatoknak ilyesfajta egymáshoz rendeződésében akaratlanul is nekünk címzett utalás olvasható okról és okozatról, tervek megvalósulásáról, álmok beteljesüléséről. Világosabban szólva: arról, hogy 1848, 1919, 1945 nemzetet erősítő és társadalmat újító álmainak, terveinek, utókort igazító cselekedeteinek összegződő eredményeként (is) teremtett meg a lehetőség, terebélyesedett el az igény: megülni a könyv, a vers méltó ünnepét is: az évszázadokon át a társadalmi elnyomás és nemzeti balsors hányattatá-

sai között küszködő magyar nép e mindig büszkeséggel előszámlált történelmi kulcspontok szellemének fényében merít ma egyre szélesebb körben, mind öntudatosabban és mélyebben a kultúra gazdagságából.

Napjainkban (mindinkább nem vélekedő szólamként, hanem példázó tényekre hivatkozhatva) mind gyakrabban emlegetjük fel, hogy a „miből élünk” kérdésének helyébe a „hogyan élünk” kérdése lépett, hogy természetű környezetünk és épített világunk tagadhatatlanul egyre gazdagodó körülményei között szükségszerűen növekszik a tárgyi világát mindenoldalú felkészültséggel igazító, mert a régi és új értékek befogadására nyitott személyiségek iránti igény. Ennek az igénynek naponkénti érvényesülése által magasodik és terebélyesedik azután az írott szó, a könyv, a költészet rangja is. Ami persze kétoldalú igény és törekvés alapján válhat gyümölcsözően meghatározóvá hétköznapijainkban — a felelősségtől sem az alkotók, sem a befogadók nem mentesülhetnek.

A magyar nemzeti és társadalmi haladás történetét valamennyire is számon tartó számára nem lehet ismeretlen Balassi Bálint, Csokonai Vitéz Mihály, Kazinczy, Petőfi, Mikszáth, Móricz, Ady Endre, József Attila neve — és a hozzájuk méltók hosszú soráé. Akik életművének ismeretében okkal emlegethetjük fel: a magyar történelmében a költők és írók évszázadokon át kiemelkedő szerepet vállaltak és kaptak; figyelmeztető és fegyelmező, irritáló és lázító, kijózanító és álmodó, közömbösséget felfakasztó és sebeket gyógyító szavaik mindig is közösségformáló, reményt ébresztő, cselekvésre ösztönző kovásza voltak a haladásnak — társadalmi és nemzeti egyaránt. Műveik — és nemritkán személyiségük totális közéleti érvényesítése által is — teljesítve küldetésüket. A történelmi korokban, és három évtizednyi szocialista építőmunkánk során egyre növekedő mértékben.

Ha pedig mindez nem kerüli el figyelmünket, a költészet napja és a könyv ünnepi hete rangjának, az irántuk való érdeklődésnek növekedése, az írott szó által nyújtott kulturális értékek iránti igény általánosulása, elmélyülése mai örömeinket inkább fokozza akkor, amikor a most és itt Magyarországot építő milliókra gondolunk, a felszabadult és teljességre áhítozó, tudatos és öntudatos, értékelő és értő emberekre, akik elválaszthatatlan társukat ismerték fel és ünneplik az írott szóban, a könyvben, a poézisben. Ezáltal is értőbben, méltányosabban ítélve meg a múltat, megnövekedett egyéni és közösségi felelősséggel alakítva dolgainkat.

KASSAI-VÉGH MIKLÓS

1978|2

TARTALOM

- 3 Szabó Gyula: Bűvös kör
- 5 Tóth Elemér: Madách-émlékermesek „megvallatása”
- 7 Szombathy Viktor: Némi elmefuttatás az öröklött nyelv ürügyén
- 9 Pál József: Válasz
- 10 Kunszabó Ferenc: Mechanizmus

- 13 Csanády János: Régi gémeskút, Nyári mesék, Fulladoztam, Biztató falusi délutánok
- 13 Laczkó Pál: Havazás, forralt bor és újszülött
- 17 Tamás István: Felajzott
- 17 Bencze József: Ha még kéthetenként
- 18 Gágyor Péter: A Mester
- 19 Lelkes Miklós: Lekéstek, Sodródó
- 19 Kelemen Gábor: A bűn jele

- 23 Bakó Ferenc: A palóckutatás elvi és módszertani problémáiról

---

- 25 VIII. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat (Rátkai Ferenc)
- 26 Jócsik Lajos: Egy ország a csillagon; Csák Gyula: A szikföld sóhaja (Horpácsi Sándor)
- 28 Valentyin Raszputyin: Élj és emlékezz! (Kulin Ferenc)
- 29 Komjáthy Jenő születésének 120. évfordulójára (Kerényi Ferenc)
- 30 „Ipari kristályok” (Lóska Lajos)
- 30 Kresz Mária: Palóc ködmönök (Antal András)

*

A címlapon és a belső oldalakon Fery Antal ex librisei, a hátsó borítákon Szöllösi Mária rajza (palóc ködmönök) — fotó: Kulcsár József.

PALÓCFÖLD

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVESZETI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDESUGYI OSZTÁLYÁNAK LAPJA
Felelős szerkesztő: Végh Miklós. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14–13. Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. F. k.: Nógrád m. Lapkiadó Vállalat mb. igazgatója. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, és a posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–961 62 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára 5 Ft, előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft. Megjelenik kéthavonta. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

INDEX: 25 952

ISSN 0555–8867

78.16681 N. S. 1500 db